

Monitor BoekStart in de kinderopvang

Landelijke analyse 2021: wat valt op?

Monitor BoekStart in de kinderopvang groeit door

In 2021 namen 65 bibliotheken, 947 locaties en 2566 pedagogisch medewerkers deel aan de Monitor BoekStart in de kinderopvang. In 2020 waren er 73 bibliotheken, 781 locaties en 2931 pedagogisch medewerkers die deelnamen.

Hechte samenwerking bibliotheken en kinderopvang

Bij de meeste deelnemende bibliotheken is BoekStart in de kinderopvang opgenomen in het beleid van de bibliotheek en bij alle bibliotheken is een medewerker hier specifiek verantwoordelijk voor, bij twee derde van de bibliotheken zijn er expliciet voor BoekStart bestemde personeelsuren. Om de leesbevordering van 0 tot 4-jarigen te stimuleren, werken bijna alle bibliotheken samen met kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, gemeentes en gezondheidszorg. Met het primair onderwijs werken bibliotheken in 2021 vaker samen dan in 2020. Van de deelnemende locaties heeft 81 procent een voorleescoördinator. Het percentage voorleescoördinatoren is in 2020 en 2021 laag in vergelijking met eerdere meetjaren.

Pedagogisch medewerkers gebruiken vaker digitale prentenboeken

Bij de pedagogisch medewerkers is tussen 2020 en 2021 weinig groei te zien in activiteiten met betrekking tot de leesbevordering. Alleen werken met digitale prentenboeken en ondersteunen van laagtaalvaardige ouders (beide speerpunten in landelijk beleid) wordt in 2021 meer gedaan dan in 2020. Maar dat wil nog niet zeggen dat het vaak wordt gedaan.

Kinderopvang: dagopvang en peuteropvang

In de peuteropvang zie je vaker dan in de dagopvang dat alle medewerkers getraind zijn in interactief voorlezen. Daarnaast is er vaker een uitnodigende voorleeshoek of collectie voorleesboeken die regelmatig vervangen wordt, waar de kinderen zelf bij kunnen en die duidelijk zichtbaar en frontaal is gepresenteerd. Ook zie je bij de peuteropvang vaker dan bij de dagopvang themacollecties die minstens een paar keer per jaar gewisseld of aangevuld worden en er zijn vaker afspraken gemaakt met betrekking tot laagtaalvaardige ouders. Pedagogisch medewerkers van de peuteropvang zeggen bijna alle activiteiten met betrekking tot leesbevordering vaker uit te voeren dan pedagogisch medewerkers van de dagopvang. Maar op de dagopvang zeggen pedagogisch medewerkers vaker dat kinderen geregeld uit zichzelf een boekje pakken of vragen om voorgelezen te worden dan op de peuteropvang.

Voorlezen is, zowel bij dagopvang- als peuteropvanglocaties, vaker een vast programmaonderdeel op de groep als er een voorleescoördinator aanwezig is of als meer dan de helft van de pedagogisch medewerkers is getraind in interactief voorlezen. Op peuteropvanglocaties wordt bij aanwezigheid van een voorleescoördinator vaker dagelijks aan een individueel kind gevraagd of het voorgelezen wilt worden, wordt er vaker voorgelezen als een kind daarom vraagt en wordt er voor of na het voorlezen vaker met kinderen gepraat over een boek. Op dagopvanglocaties wordt er vaker voorgelezen aan de hele groep of een klein groepje kinderen als er een uitnodigende voorleeshoek is op alle groepen.

Monitor de Bibliotheek op school

Landelijke analyse primair onderwijs 2021

Op scholen met beter ontwikkeld beleid doen leerkrachten meer

Op scholen met een ruime collectie boeken in een vaak geopende bibliotheek, een goed ontwikkeld leesplan en vooral diverse ingeroosterde activiteiten rond boeken en lezen, doen leerkrachten meer aan leesbevorderende activiteiten dan op scholen die minder hoog scoren op die 'bouwstenen' van de Bibliotheek op school. Op scholen met een goed ontwikkeld leesplan, lezen leerlingen ook met iets meer plezier in de klas en gaan ze vaker naar de bibliotheek. Dat blijkt uit een analyse waarin de antwoorden van leerlingen, hun leerkrachten en de leesconsulenten aan elkaar zijn gekoppeld.

In groepen van actievare leerkrachten liggen leesplezier, leesfrequentie en bibliotheekbezoek van leerlingen hoger

Leerlingen van leerkrachten die relatief veel aan leesbevorderende activiteiten doen, lezen gemiddeld iets vaker en met iets meer plezier en komen vaker in de bibliotheek op school of de openbare bibliotheek dan leerlingen van leerkrachten die minder aan leesbevordering doen.

De lange negatieve trend bij leerlingen in leesplezier en leesfrequentie zet sinds 2019 sterk door

De negatieve ontwikkeling in leesplezier en leesfrequentie bij **leerlingen**, die al tien jaar te zien is in de Monitor, is de laatste twee jaar versterkt. In hoeverre dit verband houdt met gevolgen van coronamaatregelen is nu moeilijk in te schatten. Bezoek aan de bibliotheek, zowel in als buiten de school, nam in 2020 sterk af. Bezoek aan de bibliotheek buiten school nam in 2021 wel weer toe, bezoek aan de bibliotheek in school niet. De mening van leerlingen over de schoolbibliotheek wordt langzaam negatiever. Tips voor leuke boeken krijgen leerlingen steeds minder. Weinig en steeds minder bibliotheken op school zijn na schooltijd open.

Meisjes en jongere leerlingen zijn positiever over lezen, boeken en de bibliotheek

Leerlingen in hogere leerjaren lezen minder, minder graag, halen minder boeken bij de bibliotheek op school en zijn minder positief over de schoolbibliotheek dan jongere leerlingen. Ook leerkrachten doen minder rond lezen in hogere leerjaren. Meisjes vinden lezen veel leuker dan jongens en lezen ook meer. Alleen over het aantal leuke informatieboeken in de bibliotheek op school zijn jongens iets positiever.

Ook leerkrachten in lagere groepen lezen vaker en met meer plezier dan in hogere groepen. Leerkrachten die zelf graag lezen, doen meer aan lezen in de klas en hun leerlingen lezen ook met meer plezier

Voor het eerst is niet alleen leerlingen, maar ook leerkrachten gevraagd hoe vaak zij thuis een boek lezen en hoe leuk zij dat vinden. Opvallend genoeg blijken ook leerkrachten van lagere groepen vaker thuis een boek te lezen en dat leuker te vinden dan leerkrachten in hogere groepen. Leerkrachten die zelf graag en vaak lezen, doen meer met lezen in de klas en hun leerlingen lezen ook vaker en met meer plezier.

Monitor de Bibliotheek op school

Landelijke analyse voortgezet onderwijs 2021-2022

Deelname Monitor de Bibliotheek op school vo

In 2020 waren de aantallen respondenten door corona lager dan daarvoor en daarna. In 2021 komt het aantal leerlingen weer in de buurt van het aantal voor corona. In 2021 deden 72 scholen, 784 docenten en 10.842 leerlingen mee aan de Monitor voor het VMBO, havo en vwo.

Leesplezier en leesfrequentie neemt af

Zowel het leesplezier als de leesfrequentie is afgenomen ten opzichte van voorgaande meetjaren.

In 2021 zijn leerlingen en docenten over de meeste aspecten van de mediatheek ook minder positief dan in 2020.

Jongere leerlingen en meisjes lezen vaker

De leesfrequentie en het aantal bezoeken aan de mediatheek en de openbare bibliotheek nemen in 2021 af, naarmate het leerjaar hoger wordt. Het percentage leerlingen dat het leuk vindt om te lezen is in leerjaar 4 bijna even hoog als in leerjaar 1. Leerlingen in lage leerjaren geven vaker aan boeken te lezen van thuis of boeken te halen bij de openbare bibliotheek. Het downloaden van e-boeken wordt in hoge leerjaren vaker gedaan.

Meisjes vinden het leuker om te lezen, lezen vaker en gaan vaker naar de mediatheek en openbare bibliotheek dan jongens. Meisjes krijgen ook vaker tips voor leuke boeken, vooral van vrienden.

Leerlingen uit verschillende leerjaren en leerwegen over de mediatheek

Leerlingen uit het lagere leerjaren in vmbo zijn positiever over de hoeveelheid informatieboeken en leesboeken in de mediatheek dan leerlingen van het vwo of hogere leerjaren. Leerlingen van vmbo-gl gaan het minst vaak naar de mediatheek, maar deze leerlingen beschikken ook minder vaak over een mediatheek dan leerlingen van de andere leerwegen.

In de meeste opzichten zijn meisjes positiever over de mediatheek dan jongens. Jongens zijn wel positiever over de informatieboeken en de hoeveelheid computers in de mediatheek.

Beleid en activiteiten op scholen

Ruim de helft van de deelnemende scholen heeft een taalcoördinator en iets minder dan de helft van de deelnemende scholen heeft een leesplan of een vakoverstijgend taalbeleid. Het percentage scholen met digitaal lenen is in 2021 lager dan in 2020.

Leerlingen vaker naar de schoolbibliotheek op scholen met taalbeleid

Op scholen die goed scoren op de planvorming (met een vakoverstijgend taalbeleid), bezoeken leerlingen vaker de mediatheek en halen leerlingen daar ook vaker boeken dan op scholen die minder goed scoren op planvorming. Docenten op scholen met vakoverstijgend taalbeleid vinden het gebruik van de mediatheek ook aantrekkelijker.